

Karpiński, Rafał

"Poloneutychia", Andrzej Lubieniecki,
oprac. Alina Linda, Maria Maciejewska,
Janusz Tazbir, Zdzisław Zawadzki,
Warszawa-Łódź 1982 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 74/3, 598

1983

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

materiale z zakresu „życia codziennego” sejmiku ginie trochę kierunek ewolucji parlamentaryzmu pruskiego XVIII stulecia. Krótkie podsumowanie wywodów jest niewystarczające.

Wydawnictwo zamyka opracowanie Teresy Borawskiej pt. „Wykaz rodów szlachty Prus Królewskich z połowy XVII wieku (na podstawie herbarza J. K. Dachnowskiego)”, s. 149—168. Autorka opublikowała spis 340 rodów szlacheckich posiadających pełne prawa publiczne i prywatne w Prusach. Herbarz, znany dziś z kilku rękopisów, miał pomóc szlachcie pruskiej w walce z naruszaniem indygenatu pruskiego. W interpretacji tego źródła niewątpliwie przydatna będzie uwaga S. Salmonowicza z wspomnianego wyżej artykułu, że naruszanie indygenatu było rezultatem „asymilacji szlachty prowincjonalnej do życia politycznego ogólnopolskiego”. Naruszanie zasady indygenatu po r. 1660 było notoryczne. Powstanie herbarza Dachnowskiego należy chyba zaliczyć do owych paradoksów, w które obfituje historia Prus Królewskich XVII—XVIII wieku.

W sumie otrzymaliśmy zbiór tekstów warty uwagi i refleksji. Szkoda więc, że nie dopisała korekta (szczególnie s. 50, 129).

M. D.

Andrzej Lubieniecki, *Poloneutychia*, opracowali Alina Linda, Maria Maciejewska, Janusz Tazbir, Zdzisław Zawadzki, „Biblioteka Pisarzy Reformacyjnych” nr 15, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa—Łódź 1982, s. 247.

Banderola opasująca ten tom reklamuje „Poloneutychię” jako kronikę dziejów Polski. Klasyfikacja utworu Lubienieckiego nie jest jednak tak prosta. Zawiera on bowiem elementy rozprawy kronikarskiej, traktatu historiozoficznego i publicystyki historycznej (tak klasyfikuje ten utwór H. Barycz, którego rozprawy o A. Lubienieckim nie mogli wykorzystać wydawcy tomu i J. Tazbir, autor wstępu do niniejszej edycji). Prace nad swą książką podjął Lubieniecki przed r. 1613, a ukończył ją przed połową lipca 1616 roku. Obejmuje ona dzieje Polski od czasów mitycznych, od Leszka, do czasów współczesnych autorowi. Pisana z przeznaczeniem do druku, dopiero w latach 1842—1844 trzykrotnie wyszła spod prasy drukarskiej, oceniana jednak i ze znacznymi opuszczeniami, za sprawą A. Batońskiego. Obecne wydanie „Poloneutychii” jest pierwszym, pełnym i krytycznym. Prawie równocześnie z tą edycją ukazała się książka H. Barycza „Szlaki dziejopisarstwa staropolskiego” (1981), w której autor scharakteryzował A. Lubienieckiego i jego utwór. Warto skonfrontować wstęp J. Tazbira z rozprawą H. Barycza, przede wszystkim ze względu na występujące w obu opracowaniach różnice faktograficzne, a także nieco odmienne spojrzenie na dzieło Lubienieckiego. „Poloneutychię” wydano na podstawie najlepszej z siedmiu kopii z Biblioteki Czartoryskich, zaopatrzone ją w indeksy nazwisk i topograficzny, a także „Objaśnienia”, w których m.in. dopiero w partiach dotyczących XVI w. i początku następnego stulecia prostuje się wszystkie błędy i nieścisłości autora. Tu też tłumaczy się zwroty łacińskie i wyrażenia staropolskie; te ostatnie chyba ze zbytnią gorliwością, np. potrzeba (bitwa), miesiąc (księżyc) itp. Indeks geograficzny jest zbyt ogólnikowy w zakresie lokalizacji miejscowości niepolskich (np. Eger, Kolocsa, Vitry). Złośliwy chochlik chciał być Kadubkowi i Jankowi z Czarnkowa informatorami Lubienieckiego dla dziejów Polski XV—XVI w.

R.K.